

Asia: VN/670/2026

Tornionjoen kalastussäännön muutostarpeet vuodelle 2026

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa tähän lausuntonne perusteluineen siitä, onko kalastussäännön 16 §:n mukaisesti kalastussääntöä tarpeellista mukauttaa tai siitä poiketa, ottaen huomioon kalakantojen tila.

Lapin Kalastusmatkailu ry (30 kpl Lapin maakunnan kalastusmatkailuyritystä) katsoo, että vuonna 2025 sovellettujen määräysten ylläpitäminen sellaisenaan ei ole riittävä toimenpide vastauksena kalastuskausilla 2023–2025 havaittuun heikkoon lohen nousuun Tornionjokeen. Mikäli määräyksiä jatketaan vuodelle 2026, niitä on tarpeen täydentää ja kohdentaa siten, että ne vaikuttavat tehokkaasti lohikannan kokonaistilaan koko vaellusreitillä alueella, myös Perämerellä. Kalastussäännön mukauttamisen tulee perustua kokonaisvaltaiseen tarkasteluun, jossa meri- ja jokialue muodostavat yhtenäisen biologisen ja kalastuksellisen kokonaisuuden.

Ministeriön vuosien 2024–2025 ratkaisu, jossa lisärajoitukset kohdistettiin ainoastaan jokialueelle, ei vastannut esitettyjä kokonaisvaltaisia ehdotuksia eikä yhdistyksen näkemyksen mukaan tuottanut biologisesti optimaalista lopputulosta. Vuoden 2026 valmistelussa saalistusaikaan ja kalastuspaineeseen kohdistuvia rajoituksia tulee tarkastella tasapuolisesti koko vaellusreitillä osalta. Erityisen tärkeää on rajoittaa alkukauden, touko–kesäkuun aikana tapahtuvaa suurten, lisääntymiselle merkittävien lohien tappamista, minkä merkitystä tukee myös tutkimustieto.

Suomen, ja Lapin, kalastusmatkailutoimijat jakavat yhteisen huolen Tornionjoen lohikannan selviytymisestä yhdessä ruotsalaisten kollegoidensa kanssa. Yhdistys pitää tärkeänä, että kalastussääntelyä kehitetään aidosti koko Tornionjoen vesistöä koskevaksi, mukaan lukien Torne älv ja sen sivuhaarat. Rajat ylittävässä vesistössä sääntelyn tulee olla mahdollisimman yhdenmukaista ja tasapuolista, jotta suojelutoimet ovat vaikuttavia ja oikeudenmukaisia.

Lapin Kalastusmatkailu ry odottaa Oloksella sovitun Save the Salmon -yhteishankkeen konkreettista toimeenpanoa ja kalastussäännön kehittämistä tiiviissä yhteistyössä ruotsalaisten toimijoiden kanssa. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta on ongelmallista, että osa yrittäjistä ja kalastajista suojelee uhanalaista lohikantaa aktiivisesti ja vastuullisesti, kun taas toisaalla samassa vesistössä

kalastusta voidaan jatkaa huomattavasti vapaammin. Tämä heikentää sääntelyn hyväksyttävyyttä ja yhteistä sitoutumista lohikannan suojeluun.

Kalastusmatkailutoiminnan näkökulmasta elokuun loppu on taloudellisesti merkittävä ajankohta. Kyseinen ajanjakso on erityisesti yritysasiakkaiden, kansainvälisten vieraiden ja pienryhmämatkailun kannalta keskeinen, ja huomattava osa kalastusmatkailuyritysten vuosittaisesta liikevaihdosta muodostuu juuri loppukesän kaudesta. Loppukauden kalastus painottuu ohjattuun, valvottuun ja vastuulliseen toimintaan, eikä sen vaikutus kalakantoihin ole verrattavissa alkukauden intensiiviseen pyyntiin.

Kalastusmatkailun vastuullinen toteuttaminen ja yritystoiminnan pitkäjänteinen kehittäminen edellyttävät ennakoivaa, johdonmukaista ja selkeästi viestittyä sääntelyä sovittujen parametrien mukaisesti. Kalastusmatkailuyritysten toiminta perustuu pitkälti retkien ennakkomyyntiin, ja kalastuskauden pituuden sekä sääntöjen on oltava tiedossa vähintään 1,5 vuotta ennen kyseistä kalastuskautta, kauden saaliiksi otettavien kalojen määrää voi säätää juuri ennen kauden alkua. Merkittävä osa retkimyynnistä syntyy asiakkaille, jotka vierailevat alueella edellisenä kesänä ja tekevät varauksia seuraavalle vuodelle jo matkan aikana. Näissä tilanteissa yritysten on kyettävä kertomaan luotettavasti, millaisin säännöin ja edellytyksin kalastusta seuraavana kesänä harjoitetaan. Myöhäiset tai ennakoimattomat sääntömuutokset heikentävät merkittävästi kalastusmatkailun toimintaedellytyksiä, investointihalukkuutta ja alueen kansainvälistä kilpailukykyä.

Lapin Kalastusmatkailu ry esittää, että rekisteröidyille ja valvotuille kalastusopasyrityksille sallitaan lohen kalastus jokialueella elokuun loppuun saakka. Tällainen rajattu ja kohdennettu poikkeus tukisi elinkeinotoiminnan jatkuvuutta, kohdistaisi kalastusta hallitusti ammattimaisille toimijoille ja mahdollistaisi tehokkaan valvonnan ilman, että lohikantoja rasitetaan tarpeettomasti.

Lisäksi yhdistys esittää, että koko jokialueella siirrytään käyttämään väkasettomia koukkuja. Tämä tukee kalojen nopeaa ja turvallista vapauttamista sekä vähentää sivusaaliina saatavien lajien, kuten harjuksen, tahatonta kuolleisuutta. Kyseinen toimenpide on linjassa vastuullisen kalastuksen ja kansainvälisten parhaiden käytäntöjen kanssa.

Kalastuskauden aloituksessa ja lopetuksessa tulisi huomioida viikkorytmi siten, että kausi alkaisi aina maanantaina ja päättyisi sunnuntaina, tänä vuonna 8.6..

Tällä ratkaisulla voidaan tukea aluetaloutta lisäämällä matkailijoiden viipymää alueella ja parantamalla palveluiden ennakoitavuutta ilman, että kalastuspaine kasvaa.

Lähtökohtaisesti maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa, että vuonna 2025 sovelletut määräykset ylläpidetään. Lisäksi ministeriö ehdottaa lohisaaliin merkintävelvollisuuden käyttöönottoa jokialueella. Tähän kokonaisuuteen pyydetään ottamaan kantaa:

Lapin Kalastusmatkailu ry pitää lohisaaliin merkintävelvollisuuden käyttöönottoa jokialueella kannatettavana ja välttämättömänä, ja korostaa, että merkintävelvollisuuden on oltava välitön, koskea kaikkia kalastusmuotoja ja olla valvonnan kannalta toimiva. Saalis on merkittävä heti kalan kyytiinoton yhteydessä plommilla tai muulla vastaavalla selvästi näkyvällä ja yksilöitävällä merkillä.

Kun kalastusvalvontaa ja saalisseurantaa tehostetaan, niiden laiminlyönnistä on säädettävä tuntuvat ja ennaltaehkäisevät sanktiot. Ilman seuraamuksia sääntely ei ole uskottavaa eikä tasapuolista. Vuoden 2025 sääntelyssä saaliseurannan ja kalastusvalvonnan kehittämistä koskevat vaatimukset jäivät kokonaan huomioimatta, ja nämä puutteet on korjattava osana vuoden 2026 kalastussäännön 16 §:n mukaista mukauttamista.

Virta Rauno
Lapin Kalastusmatkailu ry